

Motion

1981/82:2441

Jan Bergqvist och Birger Rosqvist
Revisors kompetens m. m. (prop. 1981/82:171)

I propositionen föreslås att s. k. kvalificerad revisor skall finnas i alla nybildade aktiebolag fr. o. m. den 1 januari 1983. För bolag som redan är registrerat i aktiebolagsregistret vid denna tidpunkt föreslås en femårig övergångstid på så sätt att kvalificerad revisor skall utses senast vid första ordinarie bolagsstämma efter den 1 januari 1988.

Vi anser att en övergångstid på *tre* år är fullt tillräcklig. Vi tror dessutom att man bör införa reformen i två steg så att man undviker en ansamling av bolag som väntar med att utse kvalificerad revisor till slutet på övergångsperioden.

Det finns en lång rad andra tänkbara åtgärder för att förbättra företagsrevisionen vilka lämpligen kan övervägas i den översyn av företagsrevisionen som föreslagits i motion 1981/82:928. Redan nu bör riksdagen dock kunna ta ställning till sådana frågor som att avskaffa preskriptionsregeln i disciplinära ärenden och till behovet att i vissa fall förstärka revisorns upplysningsskyldighet.

Övergångstidens längd

Det finns goda grunder för bedömningen att antalet kvalificerade revisorer blir tillräckligt för en treårig övergångstid. Kommerskollegium har beräknat att de kvalificerade revisorerna ökar med ca 1 000 fram till den 1 januari 1988. Kollegiet framhåller att uppskattningen närmast får anses som försiktig. Vi vill peka på att antalet examinerade ekonomer från våra högskolor med inriktning på redovisning och revision under den senaste tioårsperioden uppgår till ca 4 500 och att antalet revisorsassistenter hos de auktoriserade och godkända revisorerna i dag kan uppskattas till ca 10 000.

Även andra skäl talar för en kortare övergångstid. Kravet på att införa kvalificerad revisor i alla aktiebolag har diskuterats ingående både i och utanför riksdagen under senare år. Så tidigt som på hösten 1979 uppskattade Föreningen Auktoriserade Revisorer (FAR) att tillgången på kvalificerade revisorer räckte för att snabbt täcka efterfrågan i alla bolag. I dag revideras ca två tredjedelar av alla aktiebolag av kvalificerad revisor. De bolag som nu saknar sådan revisor tillhör i flertalet fall de mindre bolagen, där revisionsinsatsen inte är lika arbets- och tidskrävande som i de större. Även mot denna bakgrund framstår övergångstidens längd som onödigt väl tilltagen.

Dessutom anser vi det mycket angeläget att de mindre bolagen snarast får klarare gränser mellan redovisnings- och revisionsfunktionerna. I dag anlitar många bolag bokförings- och revisionsbyråer som handhar allt "pappersarbete", dvs. såväl bokföring som revision åt företaget. Arbetet utförs av personer som inte är auktoriserade eller godkända revisorer. I stor utsträckning utför dessa personer ett förtjänstfullt arbete; särskilt torde detta gälla medlemmar som är organiserade i Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF och Sveriges Bokförings- och Revisionsbyråers Förbund SBRF. Samtidigt visar olika undersökningar dock att den ekonomiska brottsligheten är mest utbredd i de mindre bolagen. Även departementschefen anför i propositionen att det erfarenhetsmässigt förekommer ekonomisk brottslighet inte minst i samband med de mindre aktiebolagen.

De insatser som i dag utförs av icke godkända eller icke auktoriserade revisorer bör enligt vår mening begränsas till andra uppgifter än revision i bolagen. För de mindre bolagen torde dessutom kostnaden för att anlita en kvalificerad revisor bli begränsad om underlaget för revisionen är välordnat. Vi vill även framhålla att en treårig övergångstid torde vara tillräcklig för att de som önskar bli kvalificerad revisor skall kunna komplettera sin teoretiska eller praktiska utbildning.

Sammanfattningsvis talar således flera skäl för att kravet på införande av kvalificerad revisor kan genomföras inom en treårig övergångstid räknat från den 1 januari 1983.

Införande

För att undvika en ansamling av bolag som avvaktar med att utse kvalificerad revisor så sent som möjligt, bör övergångsbestämmelserna utformas så att branschen och bolagen successivt kan anpassa sig till den nya ordningen. Vi föreslår därför att kravet införs stegvis genom att knytas till storleken på bolagets bundna egna kapital enligt följande:

<i>Bolagets bundna egna kapital</i>	<i>Krav på kvalificerad revisor</i>
< 1 000 000 — ≥ 100 000	1985-01-01
< 100 000 — ≥ 50 000	1986-01-01

Preskription i disciplinära ärenden

Antalet kvalificerade revisorer kommer alltså att öka snabbt de närmaste åren. Kommerskollegiums betydelse som tillsynsmyndighet kommer också att öka i motsvarande mån. Antalet tillsynsärenden kan likaså förväntas stiga.

I 23 § revisorsförordningen anges att kollegiet i vissa fall av försummelse från revisorns sida skall/får upphäva auktorisationen/godkännandet

eller meddela varning. Bestämmelsen har sin förebild från advokatområdet där motsvarande disciplinära åtgärder kan vidtas mot försumlig advokat. På revisorsområdet tillämpas dock, till skillnad från advokatområdet, en preskriptionsregel i ärenden vilka kan leda till disciplinärt ingripande i form av varning. Preskriptionsregeln tillämpar kollegiet med stöd av en kammarrättsdom från 1975. Regeln innebär att försumligheter från revisorernas sida inte kan bli föremål för disciplinärt ingripande i form av varning om längre tid än två år har förflutit från tidpunkten för försumligheten till delgivningen av kollegiets beslut i frågan. Med hänsyn till att ovannämnda kammarrättsdom inte var enhällig och att relativt lång tid har förflutit från dess meddelande anser vi att tiden nu är mogen för en omprövning av frågan. Det disciplinära förfarandet bör enligt vår mening inte skilja sig från förhållandena på advokatområdet, där någon preskriptionsregel i disciplinära ärenden inte finns — och det måste för övrigt anses klart otillfredsställande att kommerskollegium inte kan ingripa disciplinärt i de talrika ärenden som är äldre än två år. Denna tidsgräns passeras så gott som alltid i t. ex. skatteärenden, där anmärkning riktats mot revisorns fullgörande av sitt uppdrag.

När nu kollegiets tillsynsverksamhet enligt propositionsförslaget dessutom kommer att få större betydelse i framtiden, är det så mycket mer angeläget att detta missförhållande omgående undanröjs.

Revisorns upplysningsskyldighet

En annan fråga som bör föranleda omedelbara åtgärder gäller revisorns upplysningsskyldighet enligt 10 kap. 13 § andra stycket aktiebolagslagen. Enligt denna lag är ett aktiebolag skyldigt att välja revisor. Revisorn skall fullgöra sina i lagen och enligt god revisorssed angivna skyldigheter i företagslednings, de anställdas, borgenärernas och det allmännas m. fl. intressen. Revisorn har således en närmast officiell ställning. Mot denna bakgrund kan det inte accepteras att en revisor med hänvisning till sin tystnadsplikt vägrar att lämna upplysningar om bolag som är inblandade i brottslig verksamhet. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att revisorn i utredningar om gäldenärs- eller skattemål ofta är en av de viktigaste informationskällorna för de brottsbekämpande organen. Visserligen kan en revisor höras som vittne om vad han fått kännedom om vid utförandet av sitt uppdrag, enligt reglerna i 36 kap. rättegångsbalken, men polis och åklagarmyndigheter har däremot f. n. små möjligheter att få upplysningar av en revisor. Vi föreslår därför att 10 kap. 13 § andra stycket aktiebolagslagen kompletteras med en bestämmelse om att revisor är skyldig att lämna erforderliga upplysningar om bolagets angelägenheter även till polis- och åklagarmyndigheter, när förundersökning inletts beträffande det bolag i vilket ifrågavarande revisor är vald. Som ett led i kampen mot den ekonomiska brottsligheten kan en sådan bestämmelse underlätta de brottsbe-

kämpande organens arbete. I fråga om inledda förundersökningar mot bolag, i vilka misstanke om brottslighet föreligger, anser vi alltså att det allmännas intresse av att beivra brott bör väga över de intressen revisors tystnadsplikt i dag tillgodoser.

En liknande tankegång anser vi bör göra sig gällande på skatte- och avgiftsområdet. De obetalda skatterna och avgifterna växer lavinartat och beräknas nu till ca tio miljarder kronor. Om de senaste årens tendenser håller i sig kan vi förvänta oss en fördubbling av beloppet redan inom fyra—fem år. Vi anser att revisorerna kan bidra till att skatte- och upp-
bördsmyndigheterna på ett tidigare stadium kan få kännedom om dessa missförhållanden. Detta kan ske om revisorerna i den offentliga revisionsberättelsen, som skall avlämnas till bolagsstämman för varje räkenskapsår, antecknar huruvida bolagen fullgjort sina skyldigheter enligt skatte- och uppbördsförfattningar. Genom att revisorn skall verka för en riktig redovisning och god intern kontroll samt granska efterlevnaden av aktiebolagslagen och andra lagar, kan en sådan upplysning i revisionsberättelsen som vi här föreslår inte innebära någon utvidgning av revisorns skyldigheter enligt gällande rätt. Däremot skulle revisionen inriktas mera mot hur bolag fullgör sina skyldigheter på skatte- och avgiftsområdet, vilket vi anser vara av stort värde. En bestämmelse med det innehåll vi här föreslagit bör snarast införas i 10 kap. 10 § aktiebolagslagen.

Även andra åtgärder på företagsrevisionens område bör snarast vidtagas i kampen mot den ekonomiska och organiserade brottsligheten. Vi vill här som tidigare påpeka att det i många företag saknas ingående kunskaper på det redovisningstekniska och skattetekniska området, varför det ofta endast är revisorn i företaget som kan svara på frågor om bokföring, bokslutsdispositioner, deklarationer etc. En möjlighet kan härvid vara att ge taxeringsrevisorn, dvs. tjänsteman som förordnats att utföra revision, rätt att i samband med taxeringsrevision enligt 56 § taxeringslagen erhålla upplysningar av bolagets revisor. En liknande möjlighet bör finnas för taxeringsnämndsordförande eller tjänsteman som biträder nämnden att med stöd av 31 § 2 mom. tredje stycket taxeringslagen få upplysningar även av den skattskyldiges revisor.

Hemställan

Med stöd av vad som ovan anförts yrkar vi

1. att riksdagen beslutar att införande av kvalificerad revisor i alla aktiebolag skall genomföras inom en treårig övergångstid, räknat från den 1 januari 1983,
2. att riksdagen beslutar att införandet av kvalificerad revisor i alla aktiebolag sker successivt och knyts till storleken på bolagets bundna egna kapital enligt vad som föreslagits i motionen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som

- i motionen anförts om kommerskollegiums disciplinära ingripanden när det gäller varning enligt 23 § revisorsförordningen,
4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till kompletterande bestämmelse i 10 kap. 13 § aktiebolagslagen innebärande att revisor skall vara skyldig att lämna erforderliga upplysningar om bolagets angelägenheter till polis och åklagarmyndigheter när förundersökning inletts beträffande bolag i vilket revisorn är vald,
 5. att riksdagen hos regeringen begär förslag till kompletterande bestämmelse i 10 kap. 10 § aktiebolagslagen innebärande att revisionsberättelse skall innehålla uppgift om bolaget har fullgjort sina skyldigheter enligt skatte- och uppbördsförfattningarna.

Stockholm den 16 april 1982

JAN BERGQVIST (s)

BIRGER ROSQVIST (s)

